

ENTREVISTA

MAITE CRUZ

El psicoanalista José Ramón Ubieto ha comptat amb l'experiència d'un equip professional multidisciplinari per escriure el llibre

SUSANA QUADRADO
Barcelona

José R. Ubieto analitza al llibre *Bullying. Una falsa salida para los adolescentes* (NED Ediciones) la complexitat d'un fet tan dramàtic com l'assetjament escolar. Aquest psicoanalista n'apunta quatre possibles causes: l'eclipsi de l'autoritat del pare i el mestre, la importància de la mirada i la imatge, la desorientació adolescent respecte a la seva identitat sexual i un sentiment de desemparament davant el que els adults volen d'ell a la vida.

El bullying és una manifestació de crueltat entre adolescents. Però, segons vostè, també és un símptoma. De què?

De la dificultat de fer el trànsit cap a la joventut. Ha de fer-se adult i assumir la seva condició sexual. Els adolescents obliden les seves joguines infantils per heure-se-les amb una nova parella: el seu cos sexualitzat. Habitar aquest cos els produeix estranyesa i els inquieta. La primera resposta és manipular-lo per fer-se'l seu: es vesteixen, es disfressen, es tatuen, es pentinen, s'agiten –amb tòxics i sense–, es muscullen, experimenten el sexe, s'aprimen...

Però això no té per què convertir-se en un problema.

No té per què convertir-se en un problema. Depèn del que va passar

“L'assetjador allibera angoixa en la víctima”

José R. Ubieto, autor de ‘Bullying. Una falsa salida para los adolescentes’

abans, en la infantesa, de la posició que prenen els seus pares i docents per acompanyar-los i per descomptat del temps que cada nano necessita per concloure el trànsit cap a la vida adulta.

Quan apareix la temptació del bullying?

ALS PARES DE LA VÍCTIMA

“Pares i mestres han d'estar molt atents als signes de malestar dels nanos”

Quan l'adolescent no veu cap altra sortida. És una falsa sortida. Manipular el cos de l'altre li permet posar el seu a recer.

Manipular el cos?

Sí, amb el menysteniment, la segregació, els cops, les injúries...

Vostè vincula l'assetjament amb la desorientació de l'adolescent respecte a la seva identitat sexual.

Mentre construeix aquesta identitat –home, dona i fins i tot un subjecte identificat amb cap sexe– pot sorgir la por de no estar a l'altura, a no estar a l'altura de l'ideal. L'angoixa que es genera pot empènyer a l'assetjament.

A quina edat sorgeix el bullying?

Els primers signes apareixen a 5è i 6è de primària: petits cops, malnoms, marginacions del grup, gestos de menyspreu. Després, a 1r i 2n d'ESO l'assetjament adquireix un caràcter més sexualitzat i més dramàtic. La urgència d'assetjar l'altre es fa més evident. A partir dels 16, declina.

Hi ha un perfil psicopatològic de l'assetjador?

No, però en la majoria de casos són nois noies que en algun moment han patit humiliació o maltractament, sigui per part d'altres companys o a la seva família.

I de l'assetjat?

Tampoc. La condició de víctima, de boc expiatori, requereix tres ele-

ALS PARES DE L'AGRESSOR

“La crueltat no es pot ocultar amb ‘és cosa de nens’; no poden inhibir-se”

ments: que hi hagi alguna pertorbació en la seva imatge física o en la seva manera de ser, una cosa que s'identifiqui com a raresa encara que no sigui evident; que l'assetjat flaquesci i mostri la seva debilitat per defensar-se; i finalment que el grup,

els testimonis, prenguin posició a favor de l'assetjador o s'abstinguin de defensar-lo.

Què aconsegueix l'agressor sotmetent la víctima?

Reforça el seu narcisisme, moltes vegades tocat, i compensa altres escenes en les quals ell no brilla als ulls del grup que l'aplaudeix o el tem. D'altra banda dipositar l'angoixa en l'assetjat l'allibera a ell de la seva.

I no sent remordiment?

Per a algunes persones transferir l'angoixa a l'altre és el seu mecanisme psíquic bàsic. És el cas del sadisme o del masoquisme. Veure la cara d'horror de la víctima és per a un sàdic un gaudi que, a més d'excitar-lo, li estalvia la seva pròpia divisió subjectiva. És per això que no hi ha culpa perquè ha aconseguit dissociar aquestes dues posicions.

L'assetjament va in crescendo si la víctima no respon.

Sí. La no resposta confirma la seva condició d'assetjat i la perpetua. Per a molts això queda com un ritual de sacrifici sense que puguin entreveure el final, d'aquí algunes solucions dramàtiques com el suïcidi. La víctima se sent culpable. És importantíssim detectar l'assetjament com més aviat millor.

Com, si sempre passa ocult als ulls dels adults?

Pares i mestres han d'estar molt atents als signes de malestar. Després, han de col·laborar entre ells. I donar a l'adolescent tota la comprensió i ajuda.

Per què els testimonis callen?

Així eviten que els col·loquin en el bàndol dels “desgraciats”. Alguns dels que callen en públic, en sortir de classe envien watsaps a l'assetjat donant-li ànims.

Hi ha pares que justifiquen el seu fill assetjador.

La crueltat no es pot ocultar amb “és cosa de nens”. Per resoldre el conflicte, cal responsabilitzar-se'n, no inhibir-se'n. Es poden fer reunions amb els pares de l'escola i l'ajuda de professionals.

Està preparat el professorat davant el bullying?

Els professors han d'obrir els ulls i no mirar cap a una altra banda. Poden ajudar-se de programes preventius, de millora de la convivència escolar, de la relació amb altres mestres i amb les famílies, i recórrer a pràctiques col·laboratives de xarxa amb professionals de la salut o de la intervenció social.

Quina empremta deixa l'assetjament?

La clínica i la literatura ens diuen que hi ha adults que parlen d'aquesta experiència 20 o 30 anys més tard amb la ràbia present. Queda fixat.●

LLEGIU UNA VERSIÓ AMPLIADA DE L'ENTREVISTA A www.lavanguardia.com

Una dona és assassinada a Palma pel seu home amb el cable del telèfon

PALMA Agències

Una dona anglesa de 49 anys, identificada com L.J., va ser assassinada ahir pel seu marit, que la va escanyar amb el cable del carregador del telèfon, al municipi mallorquí de Calvià, segons la Guàrdia Civil, que s'ha fet càrrec del cas. No hi havia antecedents ni denúncies prèvies de maltractaments.

El marit, també anglès, de 50

anys i identificat amb les inicials W.L., va trucar a les 3.20 al servei d'emergències 112 i va confessar que havia matat la seva dona a la casa seva a la Costa de la Calma, en una zona costanera al sud de l'illa mallorquina. L'assassinat s'ha produït al número 155 del carrer Bella Vista, als apartaments Siesta.

La policia local de Calvià i una UVI mòbil del 061 es van personar poc després de la trucada a

l'apartament i l'equip sanitari va intentar reanimar la dona, que havia patit una parada cardiorespiratòria, si bé no va poder evitar que morís. Els professionals sanitaris van observar que la dona tenia significatives marques al coll que revelaven que havia estat escanyada.

La Guàrdia Civil, en concret el grup de criminalística, va detenir el marit com a presumpte autor de l'assassinat de la seva

dona i el va traslladar als calabossos de Son Rapinya a Palma. Un cop s'hagi fet l'atestat, el detingut passarà avui diumenge, o demà dilluns, a disposició judicial.

El presumpte assassí residia des de fa deu anys a Mallorca i la dona vivia entre l'illa i Londres. El matrimoni té una filla que viu a Anglaterra.

Es tracta del primer cas de violència de gènere registrat a les Balears, i el setè a Espanya, en el que va d'any.

El Govern balear ha emès un comunicat en què ha expressat el seu rebuig “més contundent” per aquest assassinat i ha anunciat que es personarà en la futu-

ra causa com a acusació personal. Així mateix ha convocat la ciutadania dilluns vinent al migdia a les portes del Consolat de la Mar, seu del Govern balear, per fer un minut de silenci.

La Delegació del Govern insisteix en la necessitat que totes les víctimes de maltractaments, familiars o amics denunciïn els agressors, ja que és la principal mesura per lluitar contra aquest “xakra social”.

Per la seva banda, la secretària d'Igualtat del PSOE, Carmen Montón, acusa el Govern en funcions d'estar “jugant al tactisme, mentre els assassinats continuen sense cap reacció per la seva banda”.●